

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ГУМОРУ В СИТКОМАХ

Гумор є важливим елементом у контексті сучасної міжкультурної комунікації та має властивість покращувати спілкування представників різних культур. Окрім цього, у зв'язку з глобалізацією і поширенням іноземної кінопродукції в Україні аудіовізуальний переклад стає одним із пріоритетних напрямків дослідження. Метою статті є виявлення особливостей відтворення українською мовою гумору в англomовних ситкомах. Проблематиці відтворення різноманітних аспектів в англomовних кінострічках присвячено наукові розвідки таких дослідників, як В. Горшкової, В. Конкульовського, І. Софієнко, Т. Лук'янової, О. Орехової та інших перекладознавців. Однак, питання особливостей відтворення гумору в англomовних ситкомах залишається недостатньо вивченим.

Кінематограф є унікальною комунікативною системою, яка є одним із засобів відображення інформації, цінностей, а також формування картини світу. Кіно є інструментом формування культури, в якому відображаються різноманітні пріоритети суспільства у соціокультурному контексті.

У процесі здійснення перекладу кінострічки відбувається своєрідна креолізація кінотексту, оскільки робота відбувається у площині лінгвістичної та екстралінгвістичної систем, а завдання перекладача полягає в тому, щоб не порушити первинну єдність зазначених систем. Так, компоненти лінгвістичної системи (мова акторів, пісня, написи) повинні збігатися з елементами екстралінгвістичної системи (розташування предметів у кадрі, рухи акторів тощо) [2]. Таким чином, поняття креолізованого тексту перетинається з терміном «кінотекст», оскільки ключовою ланкою в обох поняттях виступає зв'язок двох головних складових: вербальної та невербальної, які функціонують у нерозривній єдності. Кінотекст дійсно можна вважати особливим видом креолізованого тексту.

Лінгвістична система реалізується у формі усної та письмової складових, які складаються з усіх типів титрів, різноманітних написів, а також мови акторів (кінодіалогу). Екстралінгвістична система кінотексту складається з індексальних та іконічних знаків. Сюди також належить звукова частина, наприклад природні шуми (дощ, вітер тощо), технічні шуми і музика, люди, тварини, предмети та інше. Мовні та позамовні особливості кінострічок, зокрема кінокомедій, складають певну специфіку у контексті відтворення гумористичної складової.

Гумор є невід'ємною частиною життя будь-якої людини, і ми можемо спостерігати його в різних ситуаціях. Це може бути як жарт під час бесіди, так і текст в книзі, фільмі або телепередачі. Гумору притаманні не тільки національні, але і соціокультурні риси, які виражаються у використанні різних засобів створення комічного ефекту.

Перш за все варто зазначити, що гумор – це вид комічного, що позначає незлобливо-насмішкувате ставлення до об'єкта сміху, він поєднує глузливість і співчуття, зовнішньо комічне трактування та внутрішню причетність до того, що здається смішним [3]. Гумор визначається перш за все через поняття «комічне» та «смішне», що виступають його родовими ознаками. З лінгвістичної точки зору, гумор визначається як соціальний інструмент, що дозволяє успішно знімати психологічну напругу, а також покращувати стосунки між людьми.

У контексті тематики нашого дослідження звернімо увагу на американський гумор, характерні риси якого зумовлені значним чином історичним розвитком Америки, а також обставинами, в яких формувалась американська держава. І хоча в американській літературній традиції гумор розвивався повільно, історично його коріння сягає ще тих часів, коли до Америки прибули перші поселенці. На відміну від британського гумору з його консервативним змістом, обмеженим колом об'єктів висміювання, визначеним суспільними умовностями, стриманістю, замовчуванням (*understatement*), для американського гумору властиве перебільшення (*overstatement*), надмірність, тяжіння до гіперболи і гротеску, які швидко сприймалися літературно-художнім жанром. Характерними рисами американського фольклорного гумору є показна хоробрість, відкритий виклик небезпекам і нестаткам повсякденного життя, комізм логічно-абсурдного, коли оповідач видає вигадки за реальні факти, а також підкреслена грубість цих оповідей. Народним засобам і прийомам гумористичного зображення властива своєрідність, яскрава образність і експресивність [5].

Важливим для здійснення аналізу відтворення гумору в англійських ситкоммах є виокремлення лінгвістичних засобів його вираження. Лінгвістичні засоби можна розділити на кілька груп:

- фонетичні засоби;
- лексичні засоби (епітети, метафори, порівняння, каламбур, парадокс, іронія, алогізм, а також використання просторіччя, запозичень тощо);
- морфологічні засоби (неправильне використання форм відмінка, роду тощо);
- синтаксичні засоби (використання стилістичних засобів: анафора, епіфора, паралелізм, антитеза, градація, інверсія, риторичні запитання і звернення, замовчування тощо) [1].

Гумор є складовою комічного та вирізняється своїми специфічними характеристиками, що і зумовлює певні особливі аспекти перекладу англійських комедійних телесеріалів.

Як зазначалось раніше, кіно – це мистецтво, яке поєднує в собі аудіо та візуальні елементи. Відмінною рисою аудіовізуального перекладу від всіх інших видів усного перекладу, є те, що він перш за все спирається на відеоряд та гру акторів. Одним із найпоширеніших та найбільш знайомих жанрів кінематографу є кінокомедія – жанр, який характеризується своєю специфічністю для кожної окремої культури [2].

Оскільки у кінострічках часто відображається реальне життя людей, з радісними та сумними подіями, гумор є невід'ємною частиною кінотекстів.

Проблема відтворення гумору різними мовами є особливо складною, адже перекладачеві необхідно враховувати мовні характеристики як вихідної мови, так і мови перекладу. Окрім цього, необхідно брати до уваги і психологічні та соціальні особливості. Для того, щоб відтворити гумор в кіно необхідно володіти достатніми знаннями і вправністю, щоб вихідна передача сенсу збігалася з перекладеним, оскільки часто адекватний переклад жартів неможливий через незнання ситуації в країні або ж незнання її історії. Перекладач повинен враховувати специфіку комічної картини світу кожного народу.

У науковій літературі дослідники виділяють такі труднощі перекладу гумору в кінотексті:

1. Тимчасові рамки звучання обмежують текст. Вступ коментаря, який зміг би допомогти розкрити соціальні та культурні номінації, зрозумілі глядачеві оригінальної версії і незнайомі глядачам перекладеного фільму, виключається. Можливо лише введення коротких пояснень.

2. Сприйняття інформації глядачем відбувається миттєво. Максимальна кількість інформації має бути закладена у кінотекст, щоб глядач зміг його сприйняти і відреагувати, згідно із закладеним змістом.

3. У процесі роботи з кіноперекладом важливо враховувати зв'язок зображення і текстового матеріалу, приділяти однакову увагу вербальним і невербальним засобам вираження. Багато перекладачів стикаються з проблемою вибору правильного еквівалента, коли фразу мовою оригіналу супроводжує характерний жест, оскільки в різних країнах однакові жести можуть мати різне значення [6, с. 55].

4. Кінопереклад здійснюється паралельно з переглядом відео, та перекладач повинен підібрати такий варіант перекладу, при якому фраза українською мовою, закінчувалася б і починалась би одночасно з фразою мовою оригіналу. Таке явище називається ліпсинк (lip sync).

Науковець Д. Мюке стверджує, що комічність серіалу, побудована на каламбурах і гри слів, часто є дуже тонкою і вимагає від глядача великої уважності та знань різних сфер. Різні акценти, нестандартна вимова звуків англійської мови, великі речення – все це використовується з метою досягнення комічності. Часто невербальні засоби вираження є основою каламбурів і гри слів. Це є причиною виникнення у перекладача труднощів, зумовлених відмінностями між текстами оригіналу і перекладу, які не вдається подолати [7, с. 27].

У процесі перекладу кінотексту перекладачеві необхідно враховувати зв'язок зображення і тексту, звертаючи особливу увагу на вербальні та невербальні засоби, які використовують герої. Найчастіше фрази мовою оригіналу супроводжуються певними жестами, які можуть мати інше значення в культурі мови перекладу або бути абсолютно незнайомими

представникам цієї культури. Крім того, у фільмах нерідко містяться соціальні та культурні алюзії та метафори, зрозумілі лише глядачеві, який дивиться фільм мовою оригіналу, але не сприймаються глядачами перекладеного фільму або серіалу. Оскільки не завжди існує можливість донести таку інформацію до глядача, перекладачеві доводиться використовувати короткі пояснення в діалогах між героями [6].

До основних методів перекладу засобів створення комічного ефекту відносять транслітерацію, транскрипцію, калькування або покомпонентний переклад, антонімічний переклад, цілісне перетворення, логічний розвиток, додавання, вилучення, конкретизацію і генералізацію [4]. Для досягнення адекватності перекладу кінотексту обов'язковим є використання різних видів перекладацьких трансформацій.

Таким чином, у ході нашого дослідження було визначено та розглянуто лінгвістичні та екстралінгвістичні особливості кінотексту, обґрунтовано поняття «гумор» у лінгвістичному контексті та визначено труднощі перекладу в кінотексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дземидок Б. О комическом. М., 1974. 56 с.
2. Конкульовський В. В. До визначення одиниці перекладу кінокомедій. Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Сер. Філологічні науки. 2012. Вип. 104 (1). С. 263–266.
3. Самохіна В. О. Сміхове сприйняття світу в англомовній лінгвокультурі. Актуальні проблеми філології, мовознавства, перекладознавства та методики викладання філологічних дисциплін : І Міжвуз. наук.-практ. конф., 28–29 травня. 2010 р. : тези доп. Маріуполь : ПДТУ, 2010. С. 26–30.
4. Чередниченко О. І. Складові професійної компетенції перекладача: рівень магістра. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2007. № 772. Харків. С. 18–20.
5. Anderman G., Diaz-Cintas J. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen Text. Palgrave Macmillan, 2009. 272 p.
6. Diaz Cintas J. New Trends in Audiovisual Translation. Main Challenges in the Translation of Documentaries. Salisbury, 2009. 270 p.
7. Muecke D. C. The Communication of Verbal Irony. New York, 2002. 194 p.

Позднякова Аліна

Науковий керівник – проф. Оран Марина

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАСМОЗВ'ЯЗКУ АКАДЕМІЧНОЇ ПРОКРАСТИНАЦІЇ ТА СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Психологічні дослідження сприймання часу та працездатності призвели до виникнення у психологічній науці поняття «прокрастинація». У 70 роках 20 століття термін був введений у психологічну науку П.Рікенбахом у його праці «Прокрастинація в житті людини». В середині 1980-х років було здійснено теоретико-практичний аналіз феномену прокрастинації (Solomon; Lay, Rothblum, Solomon). Були розроблені опитувальники для вивчення прокрастинації (Aitken; Lay; McCown et al.; Tuckman). Н. Мілгремом зі співавторами (Milgram et al., 1993) було